

ผลกระทบของการย้ายถิ่นของแรงงานลาวในจังหวัดมุกดาหาร

นางสาว ปิยะวรรณ เดชไพศาล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา)

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1516-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE IMPACT OF LAO LABOUR MIGRATION IN MUKDAHAN PROVINCE

Miss Piyawan Dachpisan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Degree of Master of Art in Human and Social Development (Inter-Department)

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1516-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของการย้ายถิ่นของแรงงานลาวในจังหวัดมุกดาหาร
โดย นางสาวปิยะวรรณ เดชไพศาล
สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. สุภางค์ จันทวานิช

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภักดิ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. สุภางค์ จันทวานิช)

.....
(ดร. ศิริเชษฐ สัจจะมาน)

.....
(นาย อติศร เสมอ)

.....
(นาย สมาน เหล่าดำรงชัย)

ปิยะวรรณ เดชไพศาล : ผลกระทบของการย้ายถิ่นของแรงงานลาวในจังหวัดมุกดาหาร.

(THE IMPACT OF LAO LABOUR MIGRATION IN MUKDAHAN PROVINCE)

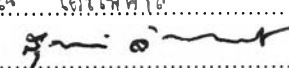
อ. ที่ปรึกษา : ศ.ดร. สุภาวค์ จันทวานิช, 113 หน้า. ISBN 974-53-1516-8

การศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการย้ายถิ่นของแรงงานลาวในจังหวัดมุกดาหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการผลักดันและดึงดูดให้มีการย้ายถิ่นของแรงงานลาวในจังหวัดมุกดาหาร กระบวนการย้ายถิ่นของแรงงาน และผลกระทบที่เกิดขึ้นในจังหวัดมุกดาหาร ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดมุกดาหารที่มีต่อแรงงานลาว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพพร้อมกับเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลเอกสาร และเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้การแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยการสรุปคำตอบจากแบบสัมภาษณ์ แล้วอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยวิธีพรรณนา และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดย ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ และอธิบายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลในผลักดันให้แรงงานลาวย้ายออกจากประเทศลาว ได้แก่ ความยากจน (ร้อยละ 31.9) ค่าจ้างที่ต่ำในลาว (ร้อยละ 29.7) และการว่างงาน (ร้อยละ 26.1) และปัจจัยที่มีอิทธิพลในดึงดูดให้แรงงานลาวย้ายถิ่นเข้ามาในมุกดาหาร ได้แก่ ค่าจ้างที่สูงกว่าในประเทศไทย (ร้อยละ 31.3) โอกาสความก้าวหน้า (ร้อยละ 29.7) และการขาดแคลนแรงงานในจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 26.9) สำหรับกระบวนการย้ายถิ่น แรงงานตัดสินใจในการย้ายถิ่นด้วยตนเอง (ร้อยละ 60.0) โดยมีพื้นที่ต้นทาง อยู่ในเมืองคันทะบูลี (ร้อยละ 20.8) และใช้เวลาในการเดินทาง 1 ชั่วโมง 1 นาที – 2 ชั่วโมง (ร้อยละ 28.3) โดยไม่มีการหยุดพักระหว่างการเดินทาง (ร้อยละ 100.0) แรงงานส่วนใหญ่ไม่ได้ผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง (ร้อยละ 81.7) และไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายอื่นใดนอกจากค่าเดินทาง (ร้อยละ 100.0) แรงงานมีการส่งเงินหรือของมีค่ากลับบ้าน (ร้อยละ 85.5) โดยให้ทางบ้านเดินทางมารับด้วยตนเอง (ร้อยละ 40.7) และแรงงานพักอาศัยอยู่กับนายจ้าง (ร้อยละ 100.0) ผลกระทบที่เกิดจากการย้ายถิ่นเข้ามาของแรงงานลาวในจังหวัดมุกดาหาร คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ แก้ปัญหาขาดแคลนแรงงาน มีแรงงานให้เลือกใช้มากขึ้นและลดต้นทุนการผลิตของสถานประกอบการ ผลกระทบด้านสังคม ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด การลักลอบขนของหนีภาษีและยาเสพติด ปัญหาโสเภณี และการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย ผลกระทบด้านการเมือง ได้แก่ ความไม่สงบเรียบร้อยและความไม่มั่นคงในจังหวัด และการปรับนโยบายด้านแรงงานของภาครัฐ

สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม

ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิติ.....ปิยะวรรณ เดชไพศาล.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4589111320 : MAJOR Human and Social Development

KEY WORD: Impact / Labour / Migration

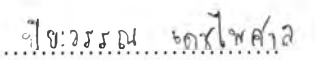
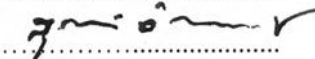
PIYAWAN DACHPISAN : THE IMPACT OF LAO LABOUR MIGRATION IN
MUKDAHAN PROVINCE. THESIS ADVISOR : SUPANG CHANTAVANICH, 113 pp.
ISBN 974-53-1516-8

This research aimed at studying the impact of Lao labour migration in Mukdahan Province. In order to identify the push – pull factor that result in the migration of Lao labour to Mukdahan Province, how this process was carried out and the impact cause by economically, socially and politically. This research were carried out qualitatively and quantitatively such that the data were collected from the literatures and field research. The data were collected via questionnaire and structural interviews. The collected data from questionnaire were analyzed by descriptive statistic such as frequency, percentage and then descriptively presented. And the data from structural interviews were analyzed an interpreted result then descriptively presented.

The finding of this research were as follows : It was found that the push factor were poorness, low wages and high rate of employment in Lao PDR. And the pull factor were high wages, career progress opportunities and the shortage of workforce in Mukdahan Province. In migration process, 60% of the Lao labour migrate by their own will. Most of them had origin in Khanthaburi district.(20.8%) and travelled for 1 hour 1 minute – 2 hour (28.3%) for a non-stop journey.(100.0%) Most of them came into Mukdahan Province by escape through natural ports along Mekong River.(81.7%) The Lao labour give their family personally in Mukdahan.(40.7%) Their accommodation were provided by their employer.(100.0%) The economic impact were reduce the problem of unemployment in Mukdahan Province, more variety in the selection of workforce by the employer and reduce the production cost due to the low wages of Lao labour. The social impact were increase in crime, drug and smuggling of goods and drug, increase of prostitutes and spreading of AIDS, illegal immigration and unregistered labour. The politic impact were disorder and instability of the province and the adjustment in labour policy.

Field of study Human and Social Development

Academic year 2004

Student's signature.....
Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณ แม่ อาม่า เมย์ วุฒิ ที่คอยเป็นกำลังใจ และคอยเป็นผู้กระตุ้นถามถึงความก้าวหน้าของงาน ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยมีกำลังใจ และมีความพยายามในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอบคุณคริส สำหรับการเป็นที่ปรึกษาที่ดี คอยช่วยเหลือ และรับฟังปัญหาทุกอย่างโดยไม่เคยบ่น เพื่อนๆ เพิ่ม อ้อ นม ที่ความช่วยเหลือทุกอย่าง เท่าที่เพื่อนจะให้ได้ ขอบคุณมากๆ กิ่ง เลิศ และอีด ที่คอยชี้แนะแนวทางในการทำงาน และทำที่ไม่ได้เอ่ยชื่อ ขอบคุณทุกๆ น้ำใจที่มีให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ขอบคุณคุณนนทกิจ และอ.อดิสร เสมอแยม ที่ให้ความช่วยเหลือ และชี้แนะแนวทาง ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ถ้าไม่ได้น้ำใจจากสองท่านนี้ งานของผู้วิจัยไม่อาจสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ท้ายที่สุด ขอขอบคุณศ.ดร. สุภาวงศ์ จันทวานิช ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยทำให้งานของผู้วิจัยอยู่ในกรอบ และสามารถตอบจุดประสงค์ของงานวิจัยได้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพหรือสารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
การย้ายถิ่นข้ามประเทศและการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ.....	10
กรอบแนวคิดของระบบการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ.....	13
แนวคิดเรื่องความมั่นคงของมนุษย์.....	18
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	25
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	33
วิธีการวิจัย.....	33
กลุ่มประชาชนสำหรับการศึกษา.....	34
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
บทที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการผลักดันและดึงดูดให้มีการย้ายถิ่นของแรงงานลาว และกระบวนการย้ายถิ่น.....	41
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	41
ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการผลักดันและดึงดูดให้มีการย้ายถิ่น.....	44
กระบวนการย้ายถิ่น.....	46

	หน้า
ความมั่นคงของมนุษย์.....	52
บทที่ 5 ผลกระทบที่เกิดจากการย้ายถิ่นของแรงงานลาวในจังหวัดมุกดาหาร.....	54
ความคิดเห็นของกลุ่มข้าราชการ.....	54
ความคิดเห็นของกลุ่มเอกชน.....	61
ความคิดเห็นของกลุ่มตัวแทนประชาชน.....	67
ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง.....	74
ความมั่นคงของมนุษย์.....	77
บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
กลุ่มประชาชนเพื่อการศึกษา.....	82
ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการผลักดันและดึงดูดให้มีการย้ายถิ่น.....	82
กระบวนการย้ายถิ่น.....	83
ผลกระทบที่เกิดจากการย้ายถิ่นของแรงงานลาวในจังหวัดมุกดาหาร.....	85
อภิปรายผล.....	86
ข้อเสนอแนะ.....	90
รายการอ้างอิง.....	92
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก.....	96
ภาคผนวก ข.....	99
ภาคผนวก ค.....	102
ภาคผนวก ง.....	104
ภาคผนวก จ.....	108
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	113

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1.1 สถิติแรงงานลาวที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายในจังหวัดมุกดาหาร2545.....	6
ตารางที่ 1.2 สถิติแรงงานลาวเข้าเมืองผิดกฎหมายในจังหวัดมุกดาหาร.....	6
ตารางที่ 4.1 ลักษณะอาชีพของกลุ่มตัวอย่างในเขตอ.เมือง อ.ดอนตาล และอ.หว้านใหญ่.....	42
ตารางที่ 4.2 ค่าจ้างที่ได้รับ.....	43
ตารางที่ 4.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการผลักดันให้มีการย้ายถิ่น.....	44
ตารางที่ 4.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการดึงดูดให้มีการย้ายถิ่น.....	45
ตารางที่ 4.5 การตัดสินใจในการย้ายถิ่น.....	46
ตารางที่ 4.6 ความเกี่ยวข้องกับผู้ชักชวนให้ย้ายถิ่น.....	46
ตารางที่ 4.7 พื้นที่ต้นทาง.....	47
ตารางที่ 4.8 ระยะเวลาในการเดินทาง.....	50
ตารางที่ 4.9 วิธีส่งเงินหรือสิ่งของมีค่ากลับบ้าน.....	51
ตารางที่ 5.1 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มข้าราชการ กลุ่มเอกชน และกลุ่มตัวแทนประชาชน.....	71
ตารางที่ 5.1 (ต่อ) แสดงความคิดเห็นของกลุ่มข้าราชการ กลุ่มเอกชน และกลุ่มตัวแทนประชาชน.....	72

ภาพประกอบ	หน้า
แผนที่ 1.1 แสดงขอบเขตจังหวัดมุกดาหาร.....	3
แผนที่ 1.2 แสดงการติดต่อพื้นที่ชายแดนไทย – ลาว (มุกดาหาร – สะหวันนะเขต).....	5
แผนที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในกรอบแนวคิด.....	24
แผนที่ 3.1 แสดงกลุ่มประชากรสำหรับการศึกษา.....	36
แผนที่ 4.1 แสดงเส้นทางแรงงานต่างชาติจากถิ่นต้นทางสู่ประเทศไทย.....	48
แผนที่ 4.2 แสดงเส้นทางการเดินทางจากชุมชนต้นทางเข้าสู่จังหวัดมุกดาหาร.....	49